

ПРОБЛЕМНИЙ МЕТОД ПРОЄКТУВАННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОЄКТНОЇ ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА

PROBLEM METHOD OF DESIGN AS AN IMPORTANT COMPONENT PROFESSIONAL TRAINING FOR PROJECT CREATIVITY OF FUTURE SPECIALISTS IN DECORATIVE AND APPLIED ARTS

У статті автор визначає зміст поняття «проєктування власної діяльності художників традиційного прикладного мистецтва в різних соціально-культурних ситуаціях», що представляє собою систему провідних заходів, включає в себе знання про можливість творчої проєктної діяльності. На основі узагальнення теоретичного положення автор доводить, що застосування виразних художньо-образотворчих засобів у процесі проєктування виробів, практичні і дослідницькі вміння з планування, творча інтерпретація художніх образів, використання оригінальних композиційних рішень у трактуванні сучасних моделей, прийняття нових способів проєктно-художніх рішень, розробка проєкту, його матеріалізація, аналіз і оцінка результатів, оформлення результатів проєктування впливає на творчий художній розвиток студентів і формування їх світогляду. Стаття присвячена проблемному методу проєктування у професійній підготовці до проєктної творчості студентів декоративно-прикладного мистецтва в закладах вищої мистецької освіти. Автор аналізує особливості сучасного застосування проблемного методу в інших сферах педагогіки. Розкривається сутність цього методу, його переваги при оволодінні професійними вміннями студентів декоративно-прикладних спеціальностей. На основі узагальнення теоретичних положень і практичного досвіду автор доводить, що проблемний метод можна застосовувати при проєктуванні декоративно-прикладних творів. Вивчені автором особливості проблемного методу проєктування сприяють формуванню оригінальних композиційних прийомів та технічних рішень. У процесі дослідження цих його ознак з'ясовано, що проблемний метод дає можливість залучити студента в активну творчу діяльність, висувати гіпотези, критично їх осмислювати, вибрати оптимальний варіант рішення, практично оформляти свою ідею, самостійно і об'єктивно оцінювати результати своєї діяльності.

Ключові слова: проблемний метод проєктування, декоративно-прикладне мистецтво, педагогічні методи, організація

освітнього процесу, композиційний прийом, об'єктно-просторова структура, проєктування власної діяльності.

In the article the author defines the meaning of "designing their own activities of artists of traditional applied art in different socio-cultural situations", which is a system of leading activities, includes knowledge about the possibilities of creative project activities. Based on the generalization of the theoretical position, the author proves that the use of expressive artistic and visual means in the process of product design, practical and research skills in planning, creative interpretation of artistic images, use of original compositional solutions in the interpretation of modern models, new design methods, development project, its materialization, analysis and evaluation of results, design results of design affects the creative artistic development of students and the formation of their worldview.

The article is devoted to the problem method of design in professional preparation for project creativity of students of decorative and applied arts in institutions of higher art education. The author analyzes the features of modern application of the problem method in other areas of pedagogy. The essence of the problem method, its advantages in mastering the professional skills of students of decorative and applied specialties is revealed. Based on the generalization of theoretical positions and practical experience, the author proves that the problem method can be used in the design of decorative and applied works. The peculiarities of the problem-based design method studied by the author contribute to the formation of original compositional techniques and technical solutions. In the process of research the signs that the problem method gives the chance to involve the student in active creative activity, to put forward hypotheses, to comprehend them critically, to choose the optimum variant of the decision, to formulate the idea, independently and objectively to estimate results of the activity are studied. **Key words:** problem method of designing, decorative-applied art, pedagogical methods, organization of educational process, compositional reception, object-spatial structure, designing of own activity.

УДК 37.211.24

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/38.33>

Лукьянов Д.В.,

аспірант кафедри теоретичних дисциплін та професійної освіти Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Реформування сучасної системи освіти та зміни, що супроводжують цей процес, ставлять перед педагогами нові виклики та вимоги щодо організації освітнього процесу. Тому підготовка фахівця, що відповідає сучасним вимогам, можлива лише за допомогою інтеграції професійного становлення, заснованого на оволодінні професійними знаннями і вміннями, розвитку творчого і практичного спрямування особистості.

Основна мета сучасної вищої школи – формування гармонійно розвиненої особистості, у якій сформоване творче мислення, високий рівень проєктування власної діяльності в різних соціально-культурних ситуаціях. Для формування такої особистості в педагогіці використовують різні методи навчання. Одним з них є «проблемний метод».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання реалізації проблемного методу в теорії та практиці вищої школи викладено в працях

В.М. Верчасова, І.Я. Лернера, Л.К. Нарочної, В.О. Сітарова та інших науковців. Проблемний метод широко використовується у викладанні математичних, технічних, природничо-наукових дисциплін. Т.О. Гриневич вважає, що «інтерес до діяльності має спеціальну здатність підвищувати працездатність, включаючи увагу. Підтримання бажання вчитися вимагає зміни способів і форм сприйняття нового, створення різних ситуацій для застосування вивченого. Пробудження інтересу передбачає реалізацію багатьох методичних прийомів, пошук і застосування різних технологій навчання, а головне – невтомну вчительську працю, самовдосконалення і самоосвіту» [2]. Видатний український психолог С.Л. Рубінштейн стверджував: «Початковим моментом розумового процесу зазвичай є проблемна ситуація. Мислення починається з проблеми, з подиву чи здивування, з протиріччя» [5].

Виділення не вирішених раніше частин проблеми. На жаль, проблемний метод проєктування не досить широко застосовується в декоративно-прикладному мистецтві. А перевага цього методу впливає з того, що навчання вимагає активного розумового процесу, який стимулюється наявністю проблеми.

На мій погляд, під час формування проєктних здібностей студентів декоративно-прикладних спеціальностей для кращого оволодіння професійними навичками, для розкриття творчого потенціалу, для підвищення інтересу до процесу пізнання доцільно використовувати метод створення проблемних ситуацій.

Мета статті. Обґрунтовується позиція, що саме наявність у проблемній ситуації суперечливих даних направляє процес мислення на їх «зняття». Розсуд проблеми і постановка питання, розтин принципу і знаходження рішення – логічна характеристика ступаючих одна за одною ланок пізнавального завдання, що мотивує студентів до пізнання, до бажання вивчити, освоїти тонкощі і специфіку своєї професії, активізує творчий потенціал студентів.

Виклад основного матеріалу. Постановка проблеми даного методу поєднує в собі два моменти: виявлення у студентів творчих спеціальностей неповноти сформованого знання та визначення напрямку, як цю прогалину подолати. Проблемна ситуація містить щось невідоме, нерозкриті, передбачуване. Завдання студента полягає в пошуку нового підходу до вирішення проблемної ситуації. Проблемний метод у процесі освоєння професійної підготовки до проєктної творчості майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва передбачає серйозні розумові та творчі зусилля у подоланні труднощів завдання, що розглядається під кутом зору висунутої концепції і сформульованої проблеми.

Творчий процес вирішення проблемної ситуації являє собою цикл взаємодії проєктної моделі і студента:

1) попередній аналіз мети і вихідних даних та постановка проблеми;

2) вибір шляху і передбачення кінцевого результату;

3) відшукування протиріч, що заважають досягненню мети, і їх вирішення;

4) перевірка результатів рішення.

Постановка перед кождим студентом локальної проблеми конкретизує напрям творчих зусиль, пробуджує інтерес до теми, спонукає його до спостереження, порівняння, узагальнення, подолання стереотипа і стимулює оригінальну творческу думку. Тем самым проєкт приобретает четко выраженный творческий замысел.

Постановка перед кождим студентом локальної проблеми конкретизує напрямки творчих зусиль, збуджує інтерес до теми, спонукає його до спостереження, порівнянню, узагальненню, подолання стереотипу і стимулює оригінальну творчу думку. Тим самим проєкт набуває чітко вираженого творчого задуму.

Студент у процесі проєктної творчості аналізує цілі і вихідні дані, виділяє основну і допоміжну проблеми, супутні факти в межах проблеми, підходить до прийняття рішення. План рішення ставить його перед необхідністю прийняти гіпотезу одного з можливих варіантів вирішення проблеми. Кожна проміжна операція рівнозначна перетворенню початкових формулювань проблеми. Якщо перетворення вихідних даних недостатньо, то вводяться додаткові дані, в результаті чого проблемна ситуація набуває іншого структурного сенсу. Впровадження проблемного методу в практику проєктування виробів декоративно-прикладного мистецтва забезпечує хід пізнавальної діяльності студента на високому емоційно-розумовому рівні. Метод проблемного проєктування:

а) сприяє розвитку ініціативи і творчих здібностей студента і виробляє у нього навички самостійної роботи, забезпечує впорядкування уяви і фантазії студента і реалістичне ставлення до роботи;

б) вчить оцінювати фактори, які утворюють структуру в умовах невизначеності і змін даних, що розвиває логічне і критичне мислення;

в) передбачає мотивований вибір проблеми для кожного студента, напрямок принципового рішення теми і служить цілям виявлення нової точки зору на об'єкт, що проєктується;

г) передбачає залучення кождим студентом особливої інформації, використовуючи переваги групового навчання, охоплює всі основні проблеми, які розкривають таку програму проєктування;

д) дає змогу розглядати навчальну групу як збори індивідуальностей;

е) вчить творчій співпраці в колективі групи.

Розгортання проблеми передбачає залучення до розгляду конкретної ситуації і системи зв'язків зовнішнього і внутрішнього і служить формуванню проектної моделі.

Висновки. У проблемному проектуванні реалізується принцип конкретності проектування, що показує вплив на принципову сторону рішення, композиційний прийом, об'єктно-просторову структуру і технічні рішення декоративно-прикладного твору. При підході до об'єкта проектування з урахуванням реальних умов кожен студентський проект набуває неповторних особливостей, зумовлених специфікою місця, часу і поставленою проблемою. Проблемний метод дає змогу залучити студента в активну творчу діяльність, корисну для всього колективу: здобувається додаткова інформація, виникають нові засоби вираження. Від чітко організованого пошукового етапу проектування залежить, врешті-решт, своєрідність проекту. У цьому випадку індивідуалізація рішення, оригінальність стає засобом досягнення поставленої мети. Локалізація розвитку задуму кожного

студента в бажаному аспекті створює можливості поглибленої та змістовної роботи. У центрі уваги проблемного проектування знаходяться актуальні проблеми досягнення відповідності архітектурної організації умовам життя, які постійно змінюються.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Верчасов В.М. Проблемное обучение в высшей школе. Киев, 2005. 370 с.
2. Гриневиц Т.О. Проблемный метод навчання на уроках математики. Методичні рекомендації педагогам для практичного застосування, ДПТНЗ «Сарненський професійний аграрний ліцей», 2010. 16 с.
3. Лернер И.Я. Проблемное обучение. Минск, 2005. 183 с.
4. Нарочна Л.К. Методика викладання природознавства : навч. посібник для пед. уч-щ, 2-ге вид. перероб. і доп. Київ : Вища школа, 1990. 301 с.
5. Рубинштейн С.А. Основы общей психологии, Санкт-Петербург, 2002. 720 стр.
6. Ситаров В.А. Проблемное обучение как одно из направлений современных технологий обучения. *Знание. Понимание. Умение.* № 1. 2009. 157 с. URL: <http://www.zpu-journal.ru>.